

vesmír

PŘÍRODOVĚDECKÝ ČASOPIS ROČNÍK 81 (2002)

Redakční rada časopisu Vesmír:

prof. MUDr. Michal Anděl (medicína), doc. PhDr. Václav Břicháček (psychologie), Mgr. Ivo Budil (vědní publicistika), Dr. et RNDr. Ivo T. Budil (antropologie), RNDr. Václav Čílek (geologie), Dr. et RNDr. Fatima Cvrčková (biologie), MUDr. Fedor Čiampor (virologie), doc. RNDr. Vladimír Ferák (molekulární biologie), doc. RNDr. Jiří Fiala (matematika, logika, umění), doc. RNDr. Jaroslav Flegr (taxonomie, evoluční biologie), Dr. et RNDr. Daniel Frynta (biologie), RNDr. Emil Ginter (racionální výživa), doc. Ing. Ivan M. Havel Ph.D. (kybernetika), prof. RNDr. Zdeněk Herman (chemie, fyzikální chemie), prof. MUDr. Cyril Höschl (medicína), prof. Ing. Petr Jirounek (neurofyzologie), prof. RNDr. Roman Kotecký (fyzika, matematika), doc. RNDr. Jiří Langer (teoretická fyzika), RNDr. Oldřich Lapčák (biochemie), RNDr. Marie Lipoldová (molekulární biologie), RNDr. Vojen Ložek (paleontologie, geologie), doc. RNDr. Štefan Maglocký (botanika), RNDr. Peter Markoš (fyzika), PhDr. Veronika Maxová (publicistika), prof. RNDr. Ladislav Miklós (ekologie), prof. RNDr. Zdeněk Neubauer (genetika, filozofie), prof. Ing. Jiří Niederle (fyzika), prof. RNDr. Václav Pačes (biochemie, molekulární genetika), prof. RNDr. Jan Palouš (astronomie), Ing. Ivo Proks (chemie), RNDr. Jiří Sádlo (botanika), prof. MUDr. Vratislav Schreiber (medicína), Dr. David Storch (ekologie), RNDr. Petr Šíma (imunologie), Ing. Zdeněk Vašků (zemědělství), prof. RNDr. Bedřich Velický (fyzika), doc. Ing. Štefan Vilček (molekulární biologie), prof. RNDr. František Vyskočil (fyzologie), doc. RNDr. Jan Zrzavý (biologie, evoluční biologie)

Šéfredaktor: doc. Ing. Ivan M. Havel, Ph.D.

Redigovali: Mgr. Ivan Boháček, Marta Círanová, Mgr. Pavel Hošek, Eva Lorencová, Mgr. Pavla Loucká, Zora Šimečková, RNDr. Stanislav Vaněk

Grafická úprava: podle grafické osnovy Milana Albicha upravili Pavel Hošek a Stanislav Vaněk
Jazykový poradce: prof. PhDr. František Daneš

Administrace a předplatné: Mgr. Petra Imlaufová, Marie Voráčková

Redakce Vesmíru: Na Florenci 3, 111 21 Praha 1, tel.: 222 828 393–395, 234 612 393–395;
fax: 222 828 396, 234 612 396; Předplatné: 222828394, 234 612 394

E-mail: vesmir@msu.cas.cz; WWW: http://vesmir.cts.cuni.cz; FTP: ftp://vesmir.msu.cas.cz

Sazba: Vesmír, s. r. o.; Litografie: Lithera, s. r. o.;

Tiskne: Serifa, s. r. o., Jinonická 80, Praha 5

OBSAH

AUTORSKÝ REJSTŘÍK	i
OBOROVÉ REJSTŘÍKY	iii
astronomie, kosmonautika	iii
biologie	iii
chemie, biochemie	iv
dějiny vědy, biografie	iv
eseje	iv
ekologie, životní prostředí	iv
matematika, fyzika	v
medicína, fyziologie	v
molekulární biologie	v
obecné otázky vědy, filozofie	v
psychologie, antropologie, lingvistika	v
technické vědy	vi
geologie, mineralogie, paleontologie, archeologie	vi
výchova a vzdělávání	vi
zemědělství	vi
recenze	vi
data a souvislosti	vi
úvodníky	vi
jazykové koutky	vi
odpověď na každou otázku	vi
kresby	vi
charakteristiky autorů	vi
ze starších ročníků Vesmíru	vii
citáty	vii
dopisy redakci	vii
z vědeckých časopisů	vii
různé	viii
umělecká příloha	viii
počítače, internet	viii
ERRATA ET CORRIGENDA	viii

AUTORSKÝ REJSTŘÍK

Adamík Peter: Mikroevoluce ptačí migrace	4/189	Bolinger Dwight: Jazyk – nabitá zbraň	2/105	Förstl Miroslav: Aesculapova hůl	11/611
Aixnerová Radka: O původu těhotenských nevolností	9/490	Braniš Martin: Bilogická diverzita – úhel pohledu	1/7	Fric Zdeněk: viz Konvička Martin	9/492
Alda Martin: Alzheimerova choroba a 10. chromozom	1/16	Brdička Radim: Jak se stát nobelistou	1/24	Frič Alberto Vojtěch: Londýn: Britské muzeum	9/530
Alves Ruy José Válka: Ostrovy Trindade a Martin Vaz	10/557	Brodský Petr, Cieslar Jiří Š.: rec. Jiří Grygar: Svět vědy a víry	11/648	Gerová Irena: Letopochy, letokruhy, hieroglyfy, grify	4/228
Anděl Michal: Etika, globalizace a nemoci	9/491	Broklová Eva: Spor o dějiny: Dezinterpretace dějin první Československé republiky	6/308	– Máte letenky do čistírny světa?	1/52
Bakalář Eduard: Našel jsem si partnerku, ale už s dítětem	6/346	Bruthans Jiří: Země jako ledová koule	5/254	– Mlčeti diamant	2/112
Bass Ludvík: rec. Bodanis David: E=mc ²	7/410	Bruthans Jiří, Filippi Michal, Šmíd Jakub: Solný kras	12/675	– Připíjím na zdraví či na život...	5/269
Bejček Vladimír: rec. Veselovský Zdeněk: Obecná ornitologie	6/329	Břicháček Václav: rec. Anderson D. A., Huston A. C., Schmitt K. L., Linebarger D. L., Wright J. C.: Early Childhood Television Viewing and Adolescent Behavior	12/701	Gould Stephen Jay: Bratři Mullerové, přeprava a skladování	7/405
Beneš Jiří: viz Konvička Martin	9/492	– Teroristický útok a traumatizované děti	9/494	Grasgruber Pavel: Sport a geny	7/388
Beran Martin, Jiří Wiedermann: Kogitoid – operační systém myšlícího počítače?	10/576	Budil Ivo: viz rubriku „z vědeckých časopisů“		Grim Tomáš: Proč se kosi rozvádějí?	6/345
Bezděk Aleš: rec. Richard Feynman: O smyslu bytí	8/470	Burdová Petra: Diamanty stále vábí	2/87	– Příživníci, nebo pomocníci?	2/92
Bizubová Mária: Reč kamenných obrov (rec. Hovorka Dušan, Michalík Jozef: O čom hovoria naše vrchy)	11/655	Bušek Petr: O prionech	1/14	– viz Veselý Milan	3/137
Boháček Ivan: Ekologické oko Evropy	7/400	Cieslar Jiří Š.: viz Brodský Petr	11/648	Grim Tomáš, Tuř Ivan H.: Všechno, co jste chtěli vědět o sexu	11/646
– Extreme Ultraviolet Explorer	3/125	Čílek Václav: Antropocén	2/67	Hájek Tomáš: Alzheimerova demence v kostce	1/13
– Intelektuální vlastnictví a prosperita	8/431	– Klima a vylidnění Mexika v 16. století	11/629	– Původce lymfické boreliózy a psychické poruchy	10/573
– Jaká je hodnota předpovědi	5/244	– Případ váhavého ledovce	10/566	Hájek Tomáš, Höschl Cyril: Medicína založená na důkazech	5/265
– Kosmologie	12/707	– rec. Zavřel Jan a kol.: Pražský vrch Petřín	4/231	Haškvcová Helena: Lze základní etické hodnoty globalizovat?	9/528
– Nanotechnologie	5/256	– Zničení Jericha, Sodomy a Gomory	5/275	– Vyvarujme se emotivních výrazů!	11/607
– Nanotechnologie? Právě začínáme!	5/242	Cvrčková Fatima: Křivice jako biologická zbraň?	12/703	Haugen Einar: Bábel	4/225
– Nanoteploměr	5/245	– Otec buněčného dělení	8/443	– Ekologie faerštiny	3/169
– Nanotranzistor	1/5	– rec. Alibek K., Handelman S.: Biohazard	12/703	Havel Ivan M.: rec. Antonín Sochor: Klasická matematická logika	3/171
– Omezení emisí z Dieselových motorů	1/57	Daněček Petr: Co zmrzne dřív?	11/616	– viz též rubriku „Úvodníky“	
– Planetární systém podobný našemu?	8/425	Drábek Jiří: Určení otcovství bez vzorku z otcova těla	2/69	Hawking Stephen: Vesmír v kostce	12/707
– Představujeme časopis Životné prostredie	4/186	Drábek Vladimír: viz Sekanina Lukáš	7/393	Hermann Tomáš: Dějiny vědy jako disciplína	12/688
– rec. Fagan Brian M.: Oloupený Nil	3/155	Faktor I.: Nejcitovanější čeští vědci	9/508	Hnízdil Jan: Vrcholový sport, dopink, chléb a hry	7/367
– Stephen J. Gould	7/405	Fiala Jiří: Čím hloupější jsou lidé, tím inteligentněji vypadají počítače	10/554	Hobza Pavel: Cena Praemium Bohemiae	11/610
– TNS 2001	1/50	– viz též rubriku „Umělecká příloha“		Hofmeister Jeňyk, Hruška Jakub: Noste dříví do lesa!	10/568
– Velký podvod?	11/617	Filippi Michal: viz Bruthans Jiří	12/675	Holá Veronika: K čemu je dobrý pot?	1/6
– Znovuvzkříšené superkamiokande	7/415	Flegr Jaroslav: rec. Ridley Mark: Mendel's demon	8/468	– Nová zbraň proti biofilmům?	12/712
Bochniček Zdeněk: Zajímavá učebnice fyziky	6/352	Folta Jaroslav: rec. Drábek Pavel (ed.): Tadeáš Hájek z Hájku	1/50	Holeček Miroslav: Otočená šipka času	11/613
				Holúbek Peter: Spievajúca huba	6/316
				Hořejší Václav: Imunologický paradox?	5/252
				– Jak se z Popelky stala obdivovaná hvězda	3/131

– Motolice proti cukrovce?	4/188	Kotecký Vojtěch: Čistší plýtvání?	11/634	Michl Josef: viz Vacek Jaroslav	5/256
– Proč přibývá alergiků a astmatiků	8/429	Koudela Břetislav: Kokcidie rodu <i>Sarcocystis</i> z afrických zmijí a Leoš Janáček	4/229	Mikuláš Radek: Ivo Chlupáč	12/664
– Terapie revmatoidní artritidy – konečně velký imunologický úspěch!	2/67	Kovář Pavel: Bioterorizmus	2/68	– rec. Lieberman Bruce S.: Paleobiogeography	2/111
Höschl Cyril: viz Hájek Tomáš	5/265	Kovařík František: Populace štíra v Čechách	10/596	Mojdl Lubomír: Jsme dědici Chórezmu?	12/666
Hošek Pavel: Louis Antoine de Bougainville	9/525	Krejčí Jaroslav: Globalizace dějinné perspektivy	9/526	Moldan Bedřich: Životní prostředí v České republice	11/632
– Mluvící hole	11/644	Křízek George O.: Svišťové, skřivani a Hromnice v Americe	4/236	Morávka Štefan: Možnosti a hranice růstu – seminář v Nečtinách	11/604
– Poznámka k článku „Victoria na plavbě kolem světa 7.“	8/465	Kudweis Miloš: rec. Komárek Vladimír, Štěrba Oldřich, Fejfar Oldřich: Anatomie a embryologie volně žijících přežvýkavců	7/396	Motlík Jan: Tim Hunt	8/448
– Přečten genom další bakterie	6/306	Kučerka Jaromír: Transport váčků uvnitř chloroplastů	2/116	Motlová Lucie: Schizofrenie: známe viníky?	9/514
– rec. DeWittová Helen: Poslední samuraj	7/374	Kučerka Jaromír: Transport váčků uvnitř chloroplastů	2/116	Munzar Jan, Ondráček Stanislav: Paradoxy přírodních katastrof	7/370
– rec. Moravec Jiří: České názvy živočichů IV., Obojživelníci	11/618	Kučerka Jaromír: Transport váčků uvnitř chloroplastů	2/116	Nakonečný Milan: Velké dílo o psychologii emocí	3/172
– Rezervace Ankarana	8/434	Kučerka Jaromír: Transport váčků uvnitř chloroplastů	2/116	Němečková Alena, Strouhal Evžen: Faraon Raneferef a jeho středověký nájemník	3/156
– Trocha dat ze světa počítačů	9/533	Kučerka Jaromír: Transport váčků uvnitř chloroplastů	2/116	Neudorlová Marie L.: Spor o dějiny: Obecnější kontext, metoda	6/308
– Týden vědy 2002	11/606	Kučerka Jaromír: Transport váčků uvnitř chloroplastů	2/116	Novotný Vojtěch: Prase po papuánsku	7/395
Hovorka Dušan: Diamanty: permanentně strategická surovina	2/83	Lapčák Oldřich: Izoflavonoid s aktivitou jako Viagra	4/236	– Umění časomíry	8/472
Hradil David, Hradilová Janka: Minerály starých obrazů	7/383	– viz Kvičala Jan	4/193	Nurse Paul: Buněčný cyklus, kvasinky, nádory a cytoskelet	8/449
Hradilová Janka: viz Hradil David	7/383	– viz Lapčíková Olga	7/375	Ondráček Stanislav: viz Munzar Jan	7/370
Hrdý Ivan: Geneticky modifikované organismy	11/636	Lapčíková Olga, Lapčák Oldřich, Zamrazil Václav: Struma v moravských Karpatech	7/375	Orel Ivan: Victoria znamená vítězství	1/43
– Vesmír, první český kodlemon a L. Kalvoda	8/433	Lenderová Milena: O proměnách elit v českých zemích	3/165	– Victoria na plavbě kolem světa 1.	2/103
Hruška Jakub: viz Hofmeister Jeňk	10/568	Lochman Jan Milič: Chvála vědeckého poznání	8/467	– Victoria na plavbě kolem světa 2.	3/163
Hulva Pavel: Srovnávací genomika	4/209	– Idea univerzity	8/466	– Victoria na plavbě kolem světa 3.	4/223
– Staré kosti a nová velryba	10/596	Loucká Pavla: Chatařem bez chaty	4/236	– Victoria na plavbě kolem světa 4.	5/283
Hvorecký Juraj: rec. Thagard Paul: Úvod do kognitivní vědy	4/230	– Jak historik datuje Škaredou středu	5/296	– Victoria na plavbě kolem světa 5.	6/343
Chalupský Josef: O záhadné nemoci kmene Čamakoko a Indiánu Čerwuišovi	4/190	– Kufrování bez kufru	1/56	– Victoria na plavbě kolem světa 6.	7/403
Chvála Vladislav, Trapková Ludmila: Jazyk a zdraví	2/73	– Purizmus v češtině a němčině	7/417	– Victoria na plavbě kolem světa 7.	8/463
Jelínek Jan: Co je to planetka?	11/604	– rec. Daneš František a spol.: Český jazyk na přelomu tisíciletí	10/578	– Victoria na plavbě kolem světa 8.	9/523
Jeník Jan: Ekosystém: nepominutelné mezioborové paradigma	6/332	– rec. Libuše Olivová-Nezbedová, Jitka Maleninská: Slovník pomístních jmen v Čechách	10/578	– Victoria na plavbě kolem světa 9.	10/583
– Ke kritice CD-ROM „Australis“	3/143	– Vesmír je Vesmír	11/657	– Victoria na plavbě kolem světa 10.	11/643
Kabát Vincent: Určovanie spievajúcej huby	6/317	– viz též rubriku „Jazykové koutky“		– Victoria na plavbě kolem světa 11.	12/699
Kaderka Petr: Etnické kategorizování v médiích	5/247	Ložek Vojen: rec. Nevrlý Miloslav: Nejkrásnější sbírka	4/203	Pánek Jaroslav, Pešek Jiří: Spor o dějiny: Historikové proti znásilňování dějin	6/307
– Jak chránit ohrožené jazyky	12/705	Markoš Anton: Ať žije nicnežismus!	5/251	– Spor o dějiny: Reinterpretace a negace (teze)	6/307
– rec. Šatava Leoš: Jazyk a identita etnických menšin	12/705	– Faktografie a ideologie	5/291	Paštalková Eva: Krokodýlí receptory pro pohyb vodní hladiny	9/537
Kanovský Martin: O irelevanci sociobiologie	4/204	– Medzi domýšľavosťou a pokorou	10/553	– Ptačí magnetorecepce	11/606
Karas Vladimír: Nevšední mikrokvazar a velmi hmotná černá díra	11/609	– Výlety zvidavého laika mezi zabijácké indiány	7/407	Patočka Jiří: Kořist zavlečená do cel	7/396
Kasl Tomáš: Sociální superorganizmus a jeho globální mozek	6/314	Martínková Jana: Poškození lesa zvýhodňuje vzácné rostliny	1/6	Peichlová Jana: viz Konvalinka Jan	1/11
Kautmanová Ivona: Prečo huba spieva?	6/317	Matoušek Václav: Jsme dědici Chórezmu?	9/493	Petrů Marek: Je třeba vylepšovat člověka?	1/25
Kelemen Jozef: Roboty – prokletí, vykopení, nebo něco mezi tím?	10/585	Matyska Ctirad: Má Země opravdu železné jádro?	1/9	– Kolik má člověk duší	12/671
Kindlmann Pavel: O pohřbech ekosystémů a slaměných panáčích	6/335	Mihulka Stanislav: Fotoheterotrofní bakterie v koloběhu uhlíku	6/357	Peutelschmiedová Alžběta: Někdy koktám	9/496
Klepal Jaroslav: rec. Budil Ivo T.: Za obzor Západu	1/48	– Gen odpovědný za mužskou neplodnost objeven u octomilek	3/176	Pokorný Petr: Jak vznikly jihoamerické savany	1/17
Klokočník Jaroslav, Vítek František: Nazca – mýtus a skutečnost	2/94	– Genom bakterie zubních infekcí	6/306	Prášil Ondřej: viz Koblížek Michal	9/505
Knížák Milan: Jemnost bytí ve světě nejistot	5/286	– Geny pro rozlišení svrchní a spodní strany listů	3/126	Prokop Pavol: Čo ovplyvňuje defenzívne správanie sokola myšiara?	9/536
Koblížek Michal, Prášil Ondřej: Fototrofní bakterie	9/505	– Jak rozpad velkých lesů ovlivňuje ptačí obyvatel	7/416	– Ochranná funkcia dekorácií pavúčích sietí?	7/416
Kolejka Jaromír: Geografické informační systémy	7/397	– Klony s hezkou skořápkou a shnilým jádrem	5/296	– Ovpľyvnúje prítomnosť predátora reprodukčné správanie <i>Poecilia reticulata</i> ?	11/605
Komárek Stanislav: Disturbance	2/104	– Nový objev orbitální observatoře Chandra	6/341	– Prečo sa ucholakom lámu penisy?	8/476
– Holandizace	1/51	– Nový program prevence pro sloní vandaly	11/656	– Sexuálny kanibalizmus zvyšuje podiel na otcovstve	6/356
– Nepřátelé	11/651	– Protein související s tvorbou nádorů funguje jako kompas měňavek	12/713	– Toxické koníky	3/176
– Nevěřivý půvab přetvářky a odstrašení	9/497	– Přežití nejlínějšího	2/65	– Voyeurizmus predĺžuje kopoláciu jašteríc	5/296
– Prorokovali proroci	11/649	– Regulace otcovských genů v samicích embryích	4/237	Přistoupil Tomáš Ivan: viz Přistoupilová Kamila	11/624
– Přítel mloků	8/471	– Stafylokokové kšeftují se svými geny	2/117	Přistoupilová Kamila, Přistoupil Tomáš Ivan: Homocystein a civilizační choroby	11/624
Konštacký Michal: <i>Helicobacter pylori</i> na lavici obžalovaných	6/336	Míchal Igor: Divočina jako kulturní objekt	4/187	Punčochář Pavel: Trvalá neudržitelnost	3/130
Konvalinka Jan, Peichlová Jana: Neurodegenerace	1/11			Rázgová Eva: Pohřeb ekosystému mnoho nevyřeší	3/129
Konvička Martin: Pohřbíme (konečně) ekosystém?	3/127			redakce: Diamanty	2/90
– Autorova odpověď	5/249			– Genocidy	1/30
Konvička Martin, Fric Zdeněk, Beneš Jiří: Motýli a klimatické změny	9/492			– Historie dopinku	7/390
				– Historie fotografie	4/210
				– Kras	8/450

– Les v kulturní krajině	10/570	Sýkora Peter: Temno v pralese		Vítek Antonín: Infračervená kamera	
– Nanotechnologie	5/270	a „vojna vedcov“	10/549	pro NGST	8/438
– Od ropáků k udržitelnému rozvoji	11/630	Šesták Zdeněk: Biologická poškození		– Nalezen trideuterioamoniak	9/536
– Od žabích stehýnek		mramorových soch	7/416	ve vesmíru	3/133
– Od žabích stehýnek		– Genetická přeměna trofizmu		– Poslední dny Miru	2/94
– Pismo	9/510	rozsviky	9/536	Vítek František: viz Klokočník Jaroslav	7/375
– Savci	3/150	– Nebezpečí kontaminace potravin	8/476	Vlček Emanuel: viz Lapčiková Olga	7/364
Reif Jiří: Globální oteplování		– Nové obaly z křídly	5/297	– znamenité krásy a ducha	10/561
a zvířata	10/596	– Ochranné fluorescenční pigmenty		neobyčejného	
– Jak kolísají ptačí populace	11/656	u korálů	6/356	Vybíral Bohumil: První ceny	2/64
– Jak se sýkory naučily, kdy mají		– Robot pěstitelem rostlin na Marsu	1/56	PRAEMIUM BOHEMIAE uděleny	3/147
hnízdit	7/416	– Světová produkce moří a souše	2/116	a jejich kanálky v membráně	10/576
– Když dva jsou jako jeden	1/56	– Tak přece jenom špenát!	10/597	Wiedermann Jiří: viz Beran Martin	7/375
– Magnetické podněty k vykrmování	3/176	– Zdraví a potravinářská reklama	11/605	Zavřel Jan: Pražský vrch Petřín	2/105
– Návod na úspěšnou introdukci	2/65	– Zvýšená koncentrace		Zima Petr: Dwight Bolinger	3/169
– Ptačí ocas: na velikosti záleží!	5/297	oxidu uhličitého a dusík	3/177	– Einar Haugen	1/45
– Studium ptačího tahu		Šimečková Zora: Jste průměrný		– Ekologická	4/225
prostřednictvím izotopů C a H	6/356	Evropan?	7/369	– Vzpomínka místo závěru	
– Vymírání vrbů	12/712	– Stav kojení dětí v České republice	10/596	Zrzavý Jan: Genocida	1/29
Rieger Svatopluk: Databáze Biological		Šmahel František: Město jako		a lidská přirozenost	4/207
Abstracts, Zoological Record	3/124	Kainovo znamení	10/588	– Homicida a genocida: pokus	5/268
Rodríguez Aurelio Rodríguez:		Šmíd Jakub: viz Bruthans Jiří	12/675	o vysvětlení 1.	9/532
Geoglyfy u Limy	2/98	Špaček Robert: K pojmu		– Homicida a genocida: další pokus	4/215
Růžička Tomáš: Spor o dějiny	8/430	trvalo udržitelný rozvoj	4/186		
Rychnovská Milena: Opravdu		Špinka Marek: Od peříčka			
ekologové pohřbívají ekosystém?	5/248	k vyhřezlým střevům	2/71		
Sádlo Jiří: Provaz v domě oběšenice	3/130	Štěpánek Martin: Ekoterorizmus	9/489		
– viz Langer Jiří	7/411	Štorek Michal J.: Výzkum DNA:			
Sekanina Lukáš, Drábek Vladimír:		musíme přidat!	12/667		
Soft-hardware	7/393	Šulcová Alexandra: Jak marihuana			
Scheufler Pavel: Florus Ignác Stašek	4/208	působí na obratlovce	12/686		
Schreiber Vratislav: Co největší		Šumbera Radim: Savci? Vyřešeno!	6/318		
štěstí pro co nejvíce lidí	8/476	Tilich Josef: Zajímavá učebnice fyziky	6/351		
– Chudokrevnost po erythropoetinu	12/712	Tomo Igor M.: rec. Sršeň Štefan, Sršňová			
– Jak se bakterie brání lidskému tělu	3/125	Klára: Základy klinické genetiky	11/638		
– Jak se tělo brání při mozkové		a jej molekulární podstata			
mrtvici	4/237	Trapková Ludmila: viz Chvála			
– Jedovaté plyny léčí	4/236	Vladislav	2/73		
– Když se tělo brání proti sobě	3/176	Trnka Jan: Jak hluboko pokročila			
– Kmenové buňky z liposukce – dvě		medicína?	12/667		
mouchy jednou ranou?	8/425	– Je hladina železa v organizmu			
– Optimizmus bez pollyannizmu	6/357	řízena hormonálně?	5/253		
– Ortel vzdělaného skeptika	8/469	Tuf Ivan H.: viz Grim Tomáš	11/646		
– Otisky prstů nejsou věda	8/477	– viz Veselý Milan	3/137		
– Placebová chirurgie	11/657	Vacek Jiří, Michl Josef: Molekulární			
– Průchod lidským tělem bacily		stavebnice	5/256		
cholery posiluje	11/606	Vachala Břetislav: Egyptské			
– rec. Hynie Sixtus: Farmakologie		hieroglyfy	3/148		
v kostce	2/112	Vaněk Stanislav: Broušení			
– rec. Svačina Štěpán: Obezita		drahých kamenů na Turnovsku	2/79		
a psychofarmaka	12/674	Vaněk Stanislav: Ptačí světy	7/387		
– Srdece se opravuje samo	7/416	– rec. Burnie David (hlavní			
– Tarantizmus – zapomenutá		redaktor): Zvíře	12/708		
diagnóza	12/712	– Vývoj savců	6/319		
– Virologové si zahrávají s osudem	7/365	Vaňková Irena: Lingvistika			
Skořepa Michal: Psychologie proniká		myslí a těla	11/627		
do ekonomie I.	4/212	Vašků Zdeněk: rec. Dvořák Petr:			
– Psychologie proniká		Atlas oblaků	6/338		
do ekonomie II.	5/272	– rec. Krška Karel, Šamaj Ferdinand:			
– Psychologie v ekonomii	12/669	Dějiny meteorologie v českých			
Slapničková Martina: Chrání statiny mozek		zemích a na Slovensku	5/285		
před Alzheimerovou chorobou?	3/132	– Velká voda, krajina a člověk	7/373		
Sokol Jan: Dá se život udržet?	10/546	Veselovský Zdeněk: Podivuhodní savci			
– Jaký liberalismus neboli		Austrálie 1.–9.	1/36, 2/76, 3/144,		
Jaká svoboda?	6/348	4/196, 5/263, 6/326, 7/386, 8/456, 9/516			
– Kdo se chce spravedlivě rozhořčit,		Veselý Milan, Tuf Ivan H., Grim Tomáš:			
ať radši dál nečte	9/529	Simpson desert a jiné pikantní lahůdky			
– Křesťanství a Evropa	4/227	(rec. Sládek Z.: Australis)	3/137		
– Město a jeho hradby	5/288	Vilček Štefan: Na stope nezvyčajného			
– Mikuláš z Kusy a objev měření	2/109	triku chřipkového virusu	8/428		
Soldán Jan: INTEGRAL – start		– Nezvyčajný vírus v strednej			
se blíží	8/454	Europé	11/608		
Stárka Luboslav: Úskalí		Vilímek Vít: viz Zvelebil Jiří	4/215		
dopinkové kontroly	7/368	Vinař Oldřich: Eutanazie – problém			
Stejskal Václav: Jak „cukrovka“		medicíně vlastní	11/607		
zachránila švábům život	8/432	– Eutanazie duše	8/427		
Stiborová Marie: Škodlivé		– Kradou se výsledky výzkumu			
aromatické nitrosloučeniny	12/683	Alzheimerovy nemoci?	1/57		
Storch David: O pohřbívání pojmů	5/250	– Léky budou (ještě) dražší. Kudy dál?	9/487		
– Odpověď M. Branišovi	1/9	– Nákaza informacemi	10/548		
Streiblová Eva: Regulační		– Rizika ženšenu	8/477		
mechanizmy buněčného dělení	8/447	– Ženy se fobickému strachu učí,			
Strouhal E.: viz Němečková Alena	3/156	mužům je to vrozeno	9/537		
Stružková Dana: Příběhy		– Ženy sváděné dědičné			
z přírodního archivu	12/692	zatíženými muži	11/657		

OBOROVÉ REJSTŘÍKY

■ astronomie, kosmonautika

Boháček Ivan: Kosmologie	12/707
– Extreme Ultraviolet Explorer	3/125
– Ekologické oko Evropy	7/400
– Planetární systém podobný	
našemu?	8/425
Hawking Stephen: Vesmír v kostce	12/707
Jelínek Jan: Co je to planetka?	11/604
Karas Vladimír: Nevšední mikrovazár	11/609
a velmi hmotná černá díra	
Mihulka Stanislav: Nový objev	
orbitální observatoře Chandra	6/341
Soldán Jan: INTEGRAL – start	
se blíží	8/454
Šesták Zdeněk: Robot pěstitelem	
rostlin na Marsu	1/56
Vítek Antonín: Poslední dny Miru	3/133
– Infračervená kamera pro NGST	8/438
– Nalezen trideuterioamoniak	
ve vesmíru	9/536

■ biologie

Adamík Peter: Mikroevoluce	
ptačí migrace	4/189
Alves Ruy José Válka: Ostrovy	
Trindade a Martin Vaz	10/557
Braniš Martin: Biologická diverzita	
– úhel pohledu	1/7
Bušek Petr: O prionech	1/14
Cvrčková Fatima: Otec	
buněčného dělení	8/443
Grasgruber Pavel: Sport a geny	7/388
Grim Tomáš: Příživníci,	
nebo pomocníci?	2/92
– Proč se kosi rozvádějí?	6/345
Hájek Tomáš: Alzheimerova	
demence v kostce	1/13
Hofmeister Jeňýk, Hruška Jakub:	
Noste dříví do lesa!	10/568
Holá Veronika: K čemu je dobrý pot?	1/6
– Nová zbraň proti biofilmům?	12/712
Holúbek Peter: Spievajúca huba	6/316
Hošek Pavel: Rezervace Ankarana	8/434
Hulva Pavel: Staré kosti	
a nová velryba	10/596
Chalupský Josef: O záhadné nemoci	
kmeně Čamakoko	
a Indiánu Čerwuišovi	4/190
Kabát Vincent: Určování	
spievajúcej huby	6/317

Kanovský Martin: O irelevanci sociobiologie	4/204	Veselovský Zdeněk: Podivuhodní savci Austrálie 1.–9.	1/36, 2/76, 3/144, 4/196, 5/263, 6/326, 7/386, 8/456, 9/516	Sýkora Peter: Temno v pralese a „vojna vedcov“	10/549
Kautmanová Ivona: Prečo huba spieva?	6/317	Vinař Oldřich: Rizika ženšenu	8/477	Šmahel František: Město jako Kainovo znamení	10/588
Koblížek Michal, Prášil Ondřej: Fototrofní bakterie	9/505	Zrzavý Jan: Genocida a lidská přirozenost	1/29	Vaněk Stanislav: Broušení drahých kamenů na Turnovsku	2/79
Komárek Stanislav: Nevtrivý pŕvab pŕetvůrky a odstrašení	9/497	– Homicida a genocida: pokus o vysvětlení 1.	4/207	Vinař Oldřich: Kradou se výsledky výzkumu Alzheimerovy nemoci?	1/57
Konvička Martin: Pohřbíme (konečně) ekosystém?	3/127	– Homicida a genocida: další pokus o vysvětlení 2.	5/268	Zima Petr: Ekolinguvistika	1/45
– Autorova odpověď	5/249				
Konvička Martin, Fric Zdeněk, Beneš Jiří: Motýli a klimatické změny	9/492	■ chemie, biochemie		■ eseje	
Kovařík František: Populace štíra v Čechách	10/596	Boháček Ivan: Nanotranzistor	1/5	Brdička Radim: Jak se stát nobelistou	1/24
Kunert Jiří: Aktinový cytoskelet má své počátky již u bakterií	5/252	– Nanotechnologie? Právě začínáme!	5/242	Frič Alberto Vojtěch: Londýn: Britské muzeum	9/530
Lapčiková Olga, Lapčik Oldřich, Zamrazil Václav: Struma v moravských Karpatech	7/375	– Nanoteploměr	5/245	Gerová Irena: Máte letenky do čistírny světa?	1/52
Martínková Jana: Poškození lesa zvyšodňuje vzácné rostliny	1/6	– Nanotechnologie	5/256	– Mlčetí diamant	2/112
Mihulka Stanislav: Nový program prevence pro sloní vandaly	11/656	Hrdý Ivan: Vesmír, první český kodlemon a L. Kalvoda	8/433	– Letopočty, letokruhy, hieroglyfy, grify	4/228
– Protein související s tvorbou nádorů funguje jako kompas měňavek	12/713	Kvičala Jan, Lapčik Oldřich: Případ jedenadvacáté aminokyseliny	4/193	– Přijímám na zdraví či na život...	5/269
– Přežití nejlínějšího	2/65	– Izoflavonoid s aktivitou jako Viagra	4/236	Gould Stephen Jay: Bratři Mullerové, přeprava a skladování	7/405
– Fotoheterotrofní bakterie v koloběhu uhlíku	6/357	Přistoupilová K., Přistoupil Tomáš I.: Homocystein a civilizační choroby	11/624	Hnízdil Jan: Vrcholový sport, dopink, chléb a hry	7/367
– Jak rozpad velkých lesů ovlivňuje ptačí obyvatele	7/416	Stejskal Václav: Jak „cukrovka“ zachránila švbům život	8/432	Knížák Milan: Jemnost bytí ve světě nejistot	5/286
Pašálková Eva: Ptačí magnetorecepce	11/606	Stiborová Marie: Škodlivé aromatické nitrosloucheniny	12/683	Komárek Stanislav: Holandizace	1/51
– Krokodýlí receptory pro pohyb vodní hladiny	9/537	Vacek Jiří, Michl Josef: Molekulární stavebnice	5/256	– Prorokovali proroci	11/649
Patočka Jiří: Kořist zavlečená do cel	7/396	■ dějiny vědy, biografie		– Nepřátelé	11/651
Petrů Marek: Kolik má člověk duší	12/671	Boháček Ivan: Stephen J. Gould	7/405	– Disturbance	2/104
Pokorný Petr: Jak vznikly jihoamerické savany	1/17	Broklová Eva: Spor o dějiny: Dezinterpretace dějin první Československé republiky	6/308	– Přítel mloků	8/471
Prokop Pavol: Ovplyvňuje přítomnost predátora reprodukčné správanie <i>Poecilia reticulata</i> ?	11/605	Cvrčková Fatima: Otec buněčného dělení	8/443	– Nevtrivý pŕvab pŕetvůrky a odstrašení	9/497
– Toxické koniky	3/176	Drábek Jiří: Určení otcovství bez vzorku z otcova těla	2/69	Koudela Břetislav: Kocidie rodu <i>Sarcocystis</i> z afrických zmijí a Leoš Janáček	4/229
– Voyeurizmus predlžuje kopuláciu jašteric	5/296	Faktor I.: Nejcitovanější čeští vědci	9/508	Kovář Pavel: Bioterorizmus	2/68
– Sexuální kanibalizmus zvyšuje podiel na otcovstve	6/356	Hermann Tomáš: Dějiny vědy jako disciplína	12/688	Langer Jiří, Sádlo Jiří: Jak se utopit na poušti?	7/411
– Ochranná funkcia dekorácií pavůčích sietí?	7/416	Hobza Pavel: Cena Praemium Bohemiae	11/610	Lochman Jan Milíč: Chvála vědeckého poznání	8/467
– Prečo sa ucholakom lámu penisy?	8/476	Hošek Pavel: Mluvící hole	11/644	Markoš Anton: Ať žije nicnežismus!	5/251
– Čo ovplyvňuje defenzívne správanie sokola myšiara?	9/536	– Louis Antoine de Bougainville	9/525	Novotný Vojtěch: Prase po papuánsku	7/395
Reif Jiří: Když dva jsou jako jeden	1/56	– Trocha dat ze světa počítačů	9/533	– Umění časomíry	8/472
– Globální oteplování a zvířata	10/596	Hrdý Ivan: Vesmír, první český kodlemon a L. Kalvoda	8/433	Sokol Jan: Dá se život udržet?	10/546
– Jak kolísají ptačí populace	11/656	Chalupský Josef: O záhadné nemoci kmene Čamakoko a Indiánu Čerwuišovi	4/190	– Mikuláš z Kusy a objev měření	2/109
– Vymírání vrabců	12/712	Krejčí Jaroslav: Globalizace dějinné perspektivy	9/526	– Křesťanství a Evropa	4/227
– Návod na úspěšnou introdukci	2/65	Krizek George O.: Svišťové, skřivani a Hromnice v Americe	4/236	– Město a jeho hradby	5/288
– Magnetické podněty k vykrmování	3/176	Kuklík Jan: Spor o dějiny: Mýty a realita Benešových dekretů	6/312	– Jaký liberalismus neboli Jaká svoboda?	6/348
– Ptačí ocas: na velikosti záleží!	5/297	Lapčiková Olga, Lapčik Oldřich, Zamrazil Václav: Struma v moravských Karpatech	7/375	– Kdo se chce spravedlivě rozhořit, ať radši dál nečte	9/529
– Studium ptačího tahu prostřednictvím izotopů C a H	6/356	Lochman Jan Milíč: Idea univerzity	8/466	Stárka Luboslav: Úskalí dopinkové kontroly	7/368
– Jak se sýkory naučily, kdy mají hnízdit	7/416	Mikuláš Radek: Ivo Chlupáč	12/664	Šmahel František: Město jako Kainovo znamení	10/588
Schreiber Vratislav: Průchod lidským tělem bacily cholery posiluje	11/606	Motlík Jan: Tim Hunt	8/448	Zrzavý Jan: Mariáš	9/532
– Jak se bakterie brání lidskému tělu	3/125	Munzar Jan, Ondráček Stanislav: Paradoxy přírodních katastrof	7/370	■ ekologie, životní prostředí	
Stejskal Václav: Jak „cukrovka“ zachránila švbům život	8/432	Nurse Paul: Buněčný cyklus, kvasinky, nádory a cytoskelet	8/449	Alves Ruy José Válka: Ostrovy Trindade a Martin Vaz	10/557
Storch David: Odpověď M. Branišovi	1/9	Pánek Jaroslav: Spor o dějiny: Reinterpretace a negace (teze)	6/307	Cílek Václav: Zničení Jericha, Sodomy a Gomory	5/275
Stružková Dana: Příběhy z přírodního archivu	12/692	Pánek Jaroslav, Pešek Jiří: Spor o dějiny: Historikové proti znásilňování dějin	6/307	Hofmeister Jeňýk, Hruška Jakub: Noste dříví do lesa!	10/568
Šesták Zdeněk: Světová produkce moří a souše	2/116	Rieger Svatopluk: Databáze Biological Abstracts, Zoological Record	3/124	Jeník Jan: Ekosystém: nepominutelné mezioborové paradigma	6/332
– Zvýšená koncentrace oxidu uhličitého a dusík	3/177	Rodríguez Aurelio Rodríguez: Geoglyfy u Limy	2/98	Kindlmann Pavel: O pohřbech ekosystémů a slaměných panácích	6/335
– Ochranné fluorescenční pigmenty u korálů	6/356	Růžička Tomáš: Spor o dějiny Scheufler Pavel: Florus Ignác Stašek	4/208	Komárek Stanislav: Nevtrivý pŕvab pŕetvůrky a odstrašení	9/497
– Biologická poškození mramorových soch	7/416	Schreiber Vratislav: Otisky prstů nejsou věda	8/477	Konvička Martin: Pohřbíme (konečně) ekosystém?	3/127
Špínka Marek: Od peříčka k vyhřezlým střevům	2/71	Sokol Jan: Mikuláš z Kusy a objev měření	2/109	– Autorova odpověď	5/249
Šumbera Radim: Savci? Vyřešeno!	6/318			Konvička Martin, Fric Zdeněk, Beneš Jiří: Motýli a klimatické změny	9/492
Vacek Jiří, Michl Josef: Molekulární stavebnice	5/256			Kotecký Vojtěch: Čistší plýtvání?	11/634
Vaněk Stanislav: Vývoj savců	6/319			Martínková Jana: Poškození lesa zvyšodňuje vzácné rostliny	1/6
				Míchal Igor: Divočina jako kulturní objekt	4/187
				Moldan Bedřich: Životní prostředí v České republice	11/632

– Jak historik datuje Škaredou středu	5/296
– Purizmus v češtině a němčině	7/417
– viz též rubriku „Jazykové koutky“	
Němečková A., Strouhal E.: Faraon Raneferef a jeho středověký nájemník	3/156
Peutelschmiedová A.: Někdy koktám	9/496
Skořepa Michal: Psychologie proniká do ekonomie I.	4/212
– Psychologie proniká do ekonomie II.	5/272
– Psychologie v ekonomii	12/669
Sýkora Peter: Temno v praese a „vojna vedcov“	10/549
Vachala Břetislav: Egypťské hieroglyfy	3/148
Vaňková I.: Lingvistika myslí a těla	11/627
Vinař Oldřich: Nákaza informacemi	10/548
– Ženy sváděné dědičně zatíženými muži	11/657
– Ženy se fobickému strachu učí, mužům je to vrozeno	9/537
Vlček Emanuel: Judita Durynská – paní znamenité krásy a ducha neobyčejného	10/561
Zima Petr: Ekolingvistika	1/45
– Dwight Bolinger	2/105
– Einar Haugen	3/169
– Vzpomínka místo závěru	4/225

■ technické vědy

Boháček Ivan: Nanotranzistor	1/5
– TNS 2001	1/50
– Omezení emisí z Dieselových motorů	1/57
– Nanotechnologie? Právě začínáme!	5/242
– Nanotermometr	5/245
– Nanotechnologie	5/256
Scheufler Pavel: Florus Ignác Stašek	4/208
Vacek Jiří, Michl Josef: Molekulární stavebnice	5/256

■ geologie, mineralogie, paleontologie, archeologie

Bruthans Jiří: Země jako ledová koule	5/254
Bruthans Jiří, Filipi Michal, Šmíd Jakub: Solný kras	12/675
Burdová Petra: Diamanty stále vábí	2/87
Cílek V.: Případ váhavého ledovce	10/566
– Klima a vylidnění Mexika v 16. století	11/629
– Antropocén	2/67
– Zničení Jericha, Sodomy a Gomory	5/275
Fric Zdeněk: viz Konvička Martin	9/492
Hovorka Dušan: Diamanty: permanentně strategická surovina	2/83
Hulva Pavel: Staré kosti a nová velryba	10/596
Klokočník Jaroslav, Vítek František: Nazca – mýtus a skutečnost	2/94
Kolejka Jaromír: Geografické informační systémy	7/397
Konvička Martin, Fric Zdeněk, Beneš Jiří: Motýli a klimatické změny	9/492
Matyska Ctirad: Má Země opravdu železné jádro?	1/9
Munzar Jan, Ondráček Stanislav: Paradoxy přírodních katastrof	7/370
Reif J.: Globální oteplování a zvířata	10/596
Rodríguez A. R.: Geoglyfy u Limy	2/98
Stružková Dana: Příběhy z přírodního archivu	12/692
Šesták Zdeněk: Zvýšená koncentrace oxidu uhličitého a dusík	3/177
Vaněk Stanislav: Broušení drahých kamenů na Turnovsku	2/79
Vašků Z.: Velká voda, krajina a člověk	7/373
Zvelebil Jiří, Vilímek Vít: Svahové pohyby na Machu Picchu	4/215

■ výchova, vzdělávání

Šimečková Z.: Jste průměrný Evropan?	7/369
Výběral Bohumil: První ceny PRAEMIUM BOHEMIAE uděleny	2/64

■ zemědělství

Šesták Zdeněk: Robot pěstitelem rostlin na Marsu	1/56
– Světová produkce moří a souše	2/116

■ recenze

Alíbek K., Handelman S.: Biohazard	12/703
Anderson D. A., Huston A. C., Schmitt K. L., Linebarger D. L., Wright J. C.: Early Childhood Television Viewing and Adolescent Behavior	12/701
Bodanis David: E=mc ²	7/410
Burnie David (hlavní redaktor): Zvíře	12/708
Daneš František a spol.: Český jazyk na přelomu tisíciletí	10/578
DeWittová Helen: Poslední samuraj	7/374
Drábek Pavel (ed.): Tadeáš Hájek z Hájků	1/50
Dvořák Petr: Atlas oblaků	6/338
Fagan Brian M.: Oloupený Nil	3/155
Hovorka Dušan, Michalík Jozef: O čom hovoria naše vrchy	11/655
Hynie Sixtus: Farmakologie v kostce	2/112
Jiří Grygar: Svět vědy a víry	11/648
Komárek Vladimír, Štěrba Oldřich, Fejfar Oldřich: Anatomie a embryologie volně žijících přežvýkavců	7/396
Krška Karel, Šamaj Ferdinand: Dějiny meteorologie v českých zemích a na Slovensku	5/285
Libuše Olivová-Nezbedová, Jitka Malenínská: Slovník pomístních jmen v Čechách	10/578
Lieberman Bruce S.: Paleobiogeography	2/111
Moravec Jiří: České názvy živočichů IV., Obojživelníci	11/618
Nevrlý Miloslav: Nejkrásnější sbírka	4/203
Ridley Mark: Mendel's demon	8/468
Richard Feynman: O smyslu bytí	8/470
Sochor Antonín: Klasická matematická logika	3/171
Sládek Z. a kol.: Australis (CD-ROM)	3/137
Sršeň Štefan, Sršňová Klára: Základy klinické genetiky a jej molekulární podstata	11/638
Svačina Štěpán: Obezita a psychofarmaka	12/674
Šatava Leoš: Jazyk a identita etnických menšin	12/705
Thagard Paul: Úvod do kognitivní vědy	4/230
Veselovský Zdeněk: Obecná ornitologie	6/329
Zavřel Jan a kol.: Pražský vrch Petřín	4/231

■ data a souvislosti

redakce: Genocidy	1/30
– Diamanty	2/90
– Pismo	3/150
– Historie fotografie	4/210
– Nanotechnologie	5/270
– Savci	6/330
– Historie dopinku	7/390
– Kras	8/450
– Od žabích stehýnek k mobilnímu telefonu	9/510
– Les v kulturní krajině	10/570
– Od ropáků k udržitelnému rozvoji	11/630

■ úvodníky

Anděl Michal: Objektivita farmakologických studií	5/243
Havel Ivan M.: Kde se vzala řeč?	1/3
– Úvaha metamorfická	2/63
– Kde hledat logiku	3/123
– Jazyk Darwinovými očima	4/183
– Šťastný to koala	6/303
– Einsteinovo snění	7/363
– Kuře bez peří	8/423
– Člověk k obrazu počítače	10/543

– Konec světa	11/603
– Počítání duší	12/663
Velický Bedřich: Citace, city, cityrování	9/483

■ jazykové koutky

Loucká Pavla: Demence a myslivost	1/57
– Mlčetí růže	2/117
– Kolekce a selekce	3/177
– Ředitel, který se k ničemu nehodí	4/237
– Smím prosit?	5/297
– Popření popření	6/357
– Ošemetné jméno Zátor	7/417
– Krásy krasu	8/477
– Hospodářství po staročesku	9/537
– Vymítat demony na mytíně	10/597
– Slizcí hadi a bídní červové	11/657
– Posel a poslanec	12/713

■ odpověď na každou otázku

Matoušek Václav: Jsme dědici Chozremu?	9/493
Matyska Ctirad: Má Země opravdu železné jádro?	1/9
Mojdl Lubomír: Jsme dědici Chozremu?	12/666

■ kresby

Čáka Jan	10/570, 11/630
Dungel Jan	6/330
Hošek Jan	9/536
Hradecký Václav	11/617
Jiránek Vladimír	1/27, 1/45, 1/46, 5/247, 5/249, 5/250, 5/251, 8/427, 8/428, 9/487, 9/489, 9/490, 9/491, 9/508, 10/546, 10/548, 10/551, 10/552, 10/556, 12/668, 12/670
Kantorek Pavel	2/111, 6/307, 6/310, 6/312, 8/475
Mizera František	2/67, 9/492, 10/586
Renčín Vladimír	1/24, 2/73, 2/74, 3/127, 3/129, 3/168, 4/205, 4/226, 4/228, 6/348, 6/349, 6/350, 9/532, 12/690, 12/702
Spytihněv	11/646, 11/647, 11/648, 11/650, 11/652

■ charakteristiky autorů

Adamík Peter	4/189
Aixnerová Radka	9/490
Alves Ruy José Válka	10/557
Anděl Michal	9/491
Bakalář Eduard	6/346
Beran Martin	10/576
Bruthans Jiří	5/254, 12/675
Břicháček Václav	9/494
Burdová Petra	2/87
Bušek Petr	1/14
Cílek Václav	5/275, 10/566
Cvrčková Fatima	8/443
Daněček Petr	11/616
Drábek Jiří	2/69
Drábek Vladimír	7/393
Fiala Jiří	10/554
Filippi Michal	12/675
Förstl Miroslav	11/611
Grasgruber Pavel	7/388
Grim Tomáš	2/93
Hájek Tomáš	5/265, 10/573
Haškovcová Helena	9/528
Hermann Tomáš	12/688
Hnízdil Jan	7/367
Hofmeister Jeňýk	10/568
Holeček Miroslav	11/613
Holúbek Peter	6/316
Hořejší Václav	4/189
Höschl Cyril	5/265
Hovorka Dušan	2/83
Hradil David	7/383
Hradilová Janka	7/383
Hrdý Ivan	11/636
Hruška Jakub	10/568
Chalupský Josef	4/190
Chvála Vladislav	2/73
Jeník Jan	6/332
Kabát Vincent	6/316
Kaderka Petr	5/247, 12/705
Kanovský Martin	4/204
Karas Vladimír	11/609
Kasl Tomáš	6/314

Kautmanová Ivona	6/316	Chalupecký J.: Nové umění v Čechách	5/287	– Veverky se dobře učí	2/114
Kelemen Jozef	10/585	Jones S.: Jazyk genů	7/408	– Surfaři na internetu čas neztrácejí	2/114
Kindlmann Pavel	6/335	Le Fanu James: Vzestup a pád moderní medicíny	9/515	– Padl Řím vinou Slunce?	2/115
Klokočník Jaroslav	2/94	Lovelock James: Kdo tohle napsal?	11/635	– Mayové byli pohřbíváni podobně jako my	2/115
Koblížek Michal	9/505	Macek Miroslav	8/426	– Stradivarky vyrobil opravdu Stradivari	2/115
Kolejka Jaromír	7/397	Machovec Milan ve sborníku <i>Problém tolerance v dějinách a perspektivě</i>	9/486	– Kepler bude pátrat po planetách podobných Zemi	3/173
Komárek Stanislav	9/497	Nevrlý Miloslav: Chvály Zadní země	7/398	– Teleskopy na odvrácené straně Měsíce	3/173
Konšťacký Michal	6/336	Nevrlý Miloslav: Nejkrásnější sbírka	4/182, 4/203	– Je ve Velkém vozu planeta vhodná pro život?	3/173
Konvalinka Jan	1/11	Ondok J.: Přírodní vědy a teologie	12/674	– Supernova před dvěma miliony let ovlivnila život na Zemi	3/173
Konvička Martin	3/127	Pečinka Bohumil: Jsou české noviny v ohrožení?	6/313	– Protein proti bolesti	3/174
Kotevčů Vojtěch	11/634	Rádl Emanuel: Česká mysl	12/690	– Spánek bariérou meziplanetárních letů?	3/174
Koudela Břetislav	4/229	Rádl Emanuel: Pokrokové a konservativní živly v dějinách vědy	12/691	– Lví jesle	3/174
Krejčí Jaroslav	9/526	redakce: Četli jsme v časopise <i>Revue Proglas</i>	4/186, 5/246	– Přežije život mezihvězdné putování?	3/174
Kvičala Jan	4/193	– Četli jsme... v Přítomnosti	3/126	– Zdravé kosti získáváme před pubertou	3/174
Lapčík Oldřich	4/193, 7/375	Ridley M.: Červená královna	7/409	– Jde vám někdy šéf na nervy?	3/175
Lapčíková Olga	7/375	Ridley M.: Původ ctnosti	7/410	– Jak pít šampaňské	3/175
Lenderová Milena	3/165	Šatava Leoš: Jazyk a identita etnických menšin	12/706	– Mořské rezervace prospívají rybám i rybařům	3/175
Lochman Jan Milíč	8/468	Temelín: Odborný, nebo politický problém? (Četli jsme...)	2/66	– Kráter po planetce, která málem vyhubila život	4/233
Markoš Anton	5/291	Válka Josef: Jak se nevyrovnat s minulostí	5/255	– Oprava Hubblova kosmického teleskopu	4/233
Matoušek Václav	9/493	Veselovský Zdeněk: Obecná ornitologie	10/579	– Jak velké těleso nás může vyhubit?	4/233
Matyska Ctírad	1/9	Veselovský Zdeněk: Výlet do třetího	7/386	– Schizofrenikem proto, že maminka nechodila na slunce	4/234
Míchal Igor	4/187	Vomela Stanislav: K profylaxi endemické strumy v západních Karpatích moravských	7/372	– Pes hygienovitý nemá nikoho na hlídání štěňat	4/234
Michl Josef	2/256	■ dopisy redakci		– Genové manipulace k ochraně chrupu	4/234
Moldan Bedřich	11/632	Bartek Jiří: Poznámky k článku „Nejcitovanější čeští vědci“	9/486	– Šance pro ITER	4/234
Motlík Jan	8/448	Bičák Jiří: Poznámky k článku „Nejcitovanější čeští vědci“	9/484	– Nebezpečí zániku střední třídy	4/234
Motlová Lucie	9/514	– Ad Poznámky k článku „Nejcitovanější čeští vědci“	12/664	– Zanikla Stará říše v Egyptě hladomorem?	4/235
Munzar Jan	7/370	Bílek Dalibor: Ad Ještě jednou o zvířatech v lidské péči	1/4	– Hlubiny jižního oceánu se ohřívají	4/235
Němečková Alena	3/156	– Homicida a lidská přirozenost	4/184	– Supernova v laboratoři	5/293
Ondráček Stanislav	7/370	Holub Milan: Měření cantallockého trojúhelníku	4/184	– Bude lidstvo zahubeno tím, co ho zrodilo?	5/293
Patočka Jiří	7/396	Jerie Pavel: Ad Ortel vzdělaného skeptika	11/604	– Lov planet u bílých trpaslíků	5/293
Peichlová Jana	1/11	Jerie P.: K úvodníku M. Anděla „Objektivita farmakologických studií“	6/304	– V létě nás bude chránit méně ozonu	5/293
Petrů Marek	1/25, 12/671	Jiříčka Václav: <i>Helicobacter pylori</i> na lavici obžalovaných	8/426	– Ryby obdarovávají novorozence	5/294
Pokorný Petr	1/18	Konšťacký Michal: Odpověď autora Krček Tomáš: <i>Helicobacter pylori</i> na lavici obžalovaných	8/424	– Pračlověk se spíš miloval než bojoval	5/294
Prášil Ondřej	9/505	Lipoldová Marie: Stres, genotyp a <i>Helicobacter</i> – více otázek než odpovědí	10/544	– Co bude se Severní mořskou cestou a Severozápadním průjezdem za deset let?	5/294
Přistoupil Tomáš Ivan	11/624	Mikuláš Radek: Ivo Chlupáč	12/664	– Kde měli savci ráj?	5/294
Přistoupilová Kamila	11/624	Novotný Jan: Ad Genocida a lidská přirozenost	3/124	– Oblečeme osivo, aby nezmrzlo?	5/295
Rychnovská Milena	5/248	Paleček Emil: Poznámky k článku „Nejcitovanější čeští vědci“	9/486	– Svižnou hubbou ke katastrofám	5/295
Sekanina Lukáš	7/393	Ptáček Vladimír: Je evoluční redukcionismus vnitřně rozporný?	3/124	– Co nás hubí víc – cigaretový kouř, nebo zplodiny výfuků?	5/295
Scheufler Pavel	4/208	Sekerák Jiří: Ad Určení otcovství bez vzorku z otcovy těla	4/184	– Odpolední káva narušuje spánek	6/305
Skořepa Michal	4/212, 12/669	Sklenář Vladimír: Poznámky k článku „Nejcitovanější čeští vědci“	9/486	– Proč vesmír mlčí	6/353
Slapničková Martina	3/132	Sýkora Peter: Gumovost sociobiologických teorií	12/666	– Je v jižní části Marsu dost vody?	6/353
Soldán Jan	8/454	■ z vědeckých časopisů		– Zahledli jsme kvarkové hvězdy?	6/353
Stárka Luboslav	7/368	Budil Ivo: Mozaika	1/53, 2/113, 3/173, 4/233, 5/293, 6/353, 7/413, 8/473, 9/533, 10/593, 11/653, 12/709	– Astronauti na Mezinárodní kosmické stanici bez záchrany	6/353
Stejskal Václav	8/432	– Kde je kolébka komet?	1/53	– Čerstvý bítek při letu na Mars	6/354
Stiborová Marie	12/683	– Kde se narodily planety Uran a Neptun	1/53	– Opatřte si domů hostitelsky vzorné sklenky?	6/355
Strejblková Eva	8/447	– Křehký organizmus astronautů	1/53	– Tlustí řidiči umírají častěji	6/355
Strouhal Evžen	3/156	– Nové výpočty Drakeovy rovnice	1/53	– K televizoru jen s brýlemi?	6/355
Stružková Dana	12/692	– Co takhle dát si na diskotéce pervitin?	1/54	– Násilí na obrazovce	6/355
Šmahel František	10/588	– Můžeme cvičit i v posteli	1/54	– Od trpasličí myši k obří krávě	7/413
Šmíd Jakub	12/675	– Oteplení planety zviditelněné ve vinách	1/54	– Družice místo šikmé věže v Pise	7/413
Špinka Marek	2/71	– Přístroj rozměru Antarktidy	1/55	– Cigarety rodičů snižují IQ dětí	7/413
Šulcová Alexandra	12/686	– Sklizně na oteplované Zemi	1/55	– Podléhají chytří svodům alkoholu víc než ostatní?	7/413
Šumbera Radim	6/318	– Noční práce a nádory	1/55	– Prastrýc starý 125 milionů let	7/413
Trapková Ludmila	2/73	– Kde kotvil lodě obléhatelů Tróje	1/55	– Potopa nebyla způsobena vpádem Středozemního moře	7/414
Tuf Ivan H.	3/137	– Jste baculatější?	1/55	– Stromy nás nezachráně	7/414
Vacek Jiří	2/256	– Barva života na Evropě?	2/113	– Proč oči kosmonautů vidí tajemné záblesky	7/414
Vachala Břetislav	3/148	– Betlémská hvězda v nebiblické literatuře	2/113	– Benátky se neutopí	7/414
Vaňková Irena	11/627	– Na Mars bez skafandrů	2/113	– Obrazovka dělá ženy tlustší	7/415
Vašků Zdeněk	7/373	– Jak často nás ohrožuje vzplanutí záření gama?	2/113	– Kypí vesmír přece jen životem?	8/473
Veselovský Zdeněk	1/36	– Jak Měsíc přišel k své podobě	2/113	– Posílá k nám vesmír kvarkové nugety?	8/473
Veselý Milan	3/137	– Karoši v pozornosti japonské vlády	2/114	– Gen rakoviny kůže určen	8/473
Vilímeček Vít	4/215	– Neproměně se Země v kouli ledu?	2/114	– Penzionovaný dalekohled na Mount Wilsonu opět do služby	8/473
Vinař Oldřich	9/487			– Myš člověku bratrem	8/473
Vítek Antonín	3/133			– Konečně naklonován i králík	8/474
Vítek František	2/94			– Světová inventura životního prostředí	8/474
Vlček Emanuel	10/561			– Himálajské ledovce tají	8/474
Vyskočil František	3/147			– Svědectví inkoustu Galileiho zápisků	8/475
Wiedermann Jiří	10/576			– Jak bohatí kradou déšť	8/475
Zamrazil Václav	7/375			– Kolik stojí nemocnost amerických dětí	8/475
Zima Petr	1/45			– Na Homéra se opět vrhly počítače	9/533
Zrzavý Jan	1/29			– Toužíte mít své jméno na asteroidu?	9/533
Zvebil Jiří	4/215			– Prvek 118 stále jen přáním	9/533
				– Miliardy počítačů	9/533
				– Nakolik se lékaři obávají nemoci z oteplování?	9/534
				– Teroristický útok 11. září překážkou ve výchově vědců?	9/534
				– Charpakův pohled na jadernou energii, na vědecký dorost a na budoucnost	9/534
				– Vědcům se výrazně zvýší platy	9/534

■ ze starších ročníků

o čem psal Vesmír před lety 1/58, 2/66, 3/126, 4/186, 4/238, 5/246, 6/306, 7/366, 8/426, 9/486, 10/567, 11/606, 12/666

■ citáty

Baleka Jan: Modř barva mezi barvami	7/385
Bičák Jiří: Neobyčejný kosmolog a člověk	12/691
Caminha Pero Vaz de: Dopis králi Manuelovi o nalezení Brazílie	8/465
Eco Umberto v přednášce <i>Pravděpodobně lesy</i>	3/164
Fagan Brian M.: Oloupený Nil	3/155
Frei Janine: Pražské hovory o vědě	1/4
Frič A. V.: Čerwuis aneb Z Pacheca do Pacheca	4/192
Gott Richard J.: Poučení od cestovatele časem	11/651
Hartwell Leland	8/453, 8/446
Hawking Stephen: Vesmír v kostce	12/707

– Povodně v pozornosti vědců	10/593	Burdová Petra: Diamanty stále vábí	2/87	– Oplodnění	2/119
– Ohroží nás planetka 2002NT7?	10/593	Drábek Jiří: Určení otcovství		– Lékárníčka	2/120
– Dopadový kráter u Británie	10/593	bez vzorku z otcova těla	2/69	Fiala Jiří: Postfeministická střední	
– Máme se bát i drobnoukých planetek?	10/594	Faktor L.: Nejcitovanější čeští vědci	9/508	Evropa (Ilona Németh)	1/58
– CONTOUR vedví	10/594	Grasgruber Pavel: Sport a geny	7/388	– Vive la nature morte! (Marie	
– Pluto nabývá důležitosti	10/594	Hošek Pavel: Týden vědy 2002	11/606	Birchler-Suchánková)	2/118
– Sluneční babylonská věž	10/595	Hradil David, Hradilová Janka:		– Vytrhávání z kontextu	
– Jak zemědělcí ze Středního		Minerály starých obrazů	7/383	(František Matoušek)	3/178
východu kultivovali Evropu	10/595	Kaderka Petr: Etnické		– Jazyk a obraz (Vladimír Kopecký)	4/238
– Kosmické záření jedním z motorů		kategorizování v médiích	5/247	– Jemnost bytí (Milan Knížák)	5/298
globálního oteplování?	10/595	Kanovský Martin: O irelevanci sociobiologie	4/204	– Exhumace rehabilitace (Zdeněk Beran)	6/358
– Prodlužuje rozumné hladovění		Kasl Tomáš: Sociální superorganizmus		– Trojí poděkování (Svatoopluk Slovenčík)	7/418
život i lidem?	10/595	a jeho globální mozek	6/314	– Vidět rukama (Jan Hendrych)	8/478
– Je v atmosféře planet u jiných hvězd voda?	11/653	Kolejka Jaromír: Geografické		– Přírodní, přirozené a umělé (Jiří Votruba)	9/538
– Zašmodrchaná historie druhého Měsíce	11/653	informační systémy	7/397	– Návody k upotřebení (Jiří Kolář)	10/598
– James Webb nahradí Edwina Hubbla	11/653	Krejčí Jaroslav: Globalizace dějinné		– Transformace a transmutace	
– Žijeme ve sklenku místní		perspektivy	9/526	(Matej Krén)	11/658
vesmírné bubliny	11/653	Lenderová Milena: O proměnách elit		– Pětadvacet stylů (Jiří George Dokoupil)	12/714
– Úkryt života hluboko v oceánu	11/654	v českých zemích	3/165	Kolář Jiří: z Básní ticha	10/598
– Kam jezdí mladí lidé studovat	11/654	Lochman Jan Milíč: Chvála		– Pod každým nadem roste strom	10/599
– Geny pro domestikaci	11/654	vědeckého poznání	8/467	– koláže	10/600
– Kočky lékem proti dětským alergiím	11/654	Morávka Štefan: Možnosti a hranice		Kopecký Vladimír: Město	4/238
– Chcete holčičku? Kuřte!	11/654	růstu – seminář v Nečtinách	11/604	– Hrob	4/239
– Sahara začala ustupovat	11/654	Neudorflová Marie L.: Spor o dějiny:		– Prázdné sály	4/240
– Či genom přijde na řadu?	11/654	Obecnější kontext, metoda	6/308	Krén Matej: Hlava	11/658
– Lijáky a výbuchy vulkánů	11/655	Punčochář P.: Trvalá neudržitelost	3/130	Matoušek František: Sněženka	3/178
– Odstartuje Beagle 2 včas?	12/709	Rieger Svatoopluk: Databáze Biological		– Měsíc	3/179
– Je Venusina atmosféra útočištěm života?	12/709	Abstracts, Zoological Record	3/124	– Františka	3/179
– Hodiny, které se předejdou		Skořepa Michal: Psychologie proniká		– Bettina Lobkowicz	3/180
o sekundu za 150 milionů let	12/709	do ekonomie I.	4/212	Németh Veronika: Čtyři roční období	1/59
– Růst megalopolí stagnuje	12/710	– Psychologie proniká do ekonomie II.	5/272	– Pozvání na kus koláče	1/60
– Zasype Witori planetu větší spoutou		– Psychologie v ekonomii	12/669	Votruba Jiří: Madagaskar	9/538, 9/540
materiálu než Pinatubo?	12/710	Sýkora Peter: Temno v pralese			
– Parazitují v manželství muži na ženách?	12/710	a „vojna vedcov“	10/549	■ počítače, internet	
– Supravodivost zjištěna u lithia	12/710	Šesták Zdeněk: Zdraví	11/605	Beran Martin, Jiří Wiedermann: Kogitoid	
– Pištchu ohrožuje oteplování Země	12/710	Šesták Zdeněk: Nové obaly z křídly	5/297	– operační systém myslícího počítače?	10/576
– Problémy nejen švýcarské vědy	12/711	Vinař Oldřich: Nákaza informacemi	10/548	Fiala Jiří: Čím hloupější jsou lidé, tím	
– Rýže pro záchranu planety	12/711			inteligentnější vypadají počítače	10/554
				Hošek Pavel: Trocha dat ze světa	
				počítačů	9/533
■ různé		■ umělecká příloha		Kolejka Jaromír: Geografické	
Boháček Ivan: Veliký podvod?	11/617	Beran Zdeněk: Hra s hlávkami	6/359	informační systémy	7/397
– Jaká je hodnota předpovědi	5/244	Birchler-Suchánková Marie: Rotující		Sekanina L., Drábek V.: Soft-hardware	7/393
– Intelektuální vlastnictví a prosperita	8/431	matrace aneb Noc s Jeannot	2/119		

ERRATA ET CORRIGENDA: přehled všech chyb a zveřejněných i nezveřejněných oprav v roce 2002

č., str., rok	umístění	umístění o.	oprava
10/562, 2001	popisky	1/4, 2002	chybně tenkozobec obecný a rosnička stromová, správně tenkozobec opačný a rosnička zelená
12/712, 2001	popiska obrázku	1/4, 2002	chybné jméno kulík písečný (<i>Charadrius hiaticula</i>), správně jespák písečný (<i>Calidris alba</i>)
11/656, 2001	rámeček	2/64, 2002	zkomolené jméno autora rámečka, správně Rudolf Krautschneider
2/116, 2002	obrázek	4/185, 2002	chybné měřítko udávající 1 μm, správně mělo být 0,1 μm (neboli 100 nm)
3/130, 2002	text E. Rážgové	5/244, 2002	místo formulace „Relativitu časoprostorových měřítek M. Konvička mnohdy zdůrazňuje“ mělo být „Relativitu časoprostorových měřítek [současné pojetí ekosystému] mnohdy zdůrazňuje“
3/138, 143, 2002	hlavní text	5/244, 2002	na s. 138 vypadla poznámka pod čarou č. 4, místo ní se na s. 143 opakuje pět řádků hlavního textu; chybějící poznámka byla otištěna ve Vesmíru 81, 244, 2002/5
3/169, 2002	článek E. Haugena	5/244, 2002	vpravo dole je chybný text „mezi oficiální katarvezou a lidovou damotikou“, správně mělo být „mezi oficiální kathareusou a lidovou formou dimotiky“
4/184, 2002	„Knihy došlé do redakce“	5/244, 2002	chybně „Tationing in medicine“, správně „Rationing in medicine“
4/231, 2002	recenze na knihu Paula Thagarda	5/244, 2002	jednou chybně uveden Wiederman místo Wiedermann; chybný text „upřednostňuje odlišné přístupy ku kognicii alebo neutrálnější, bude sa mať...“, správně „upřednostňuje odlišné přístupy ku kognicii alebo neutrálnějšíe <i>hodnotenie</i> , bude sa mať...“
4/188–189, 2002	text	5/244, 2002	chybně Z-lymfocyty, správně T-lymfocyty; sazební chyby – interferon g místo interferon γ a b-buňky místo β-buňky
4/196, 2002	popiska obrázku	6/305, 2002	chybně uveden druh kunovec tečkovaný, správně kunovec severní (<i>Dasyurus hallucatus</i>)
5/254, 2002	článek J. Bruthansea	6/305, 2002	chybně uvedeno, že stabilní izotop ¹³ C je radioaktivní
5/296, 2002	aktualita P. Loucké	6/304, 2002	neúplný odkaz – správně mělo být Vesmír 79, 707 a 709, 2000
5/283, 2002	článek I. Orla	6/305, 2002	přehozeny číslice v letopočtu objevení ostrova Dominika, správně mělo být 1493
6/317, 2002	rámeček	7/365, 2002	čtyřikrát zaměněny μm za mm (správně: vrecká 180–200 μm dlhé, priemer – 20 μm, parafýza... s priemerom 4–5 μm, výtrusy... mali rozmer 21,5–24/13–15 μm)
6/336, 2002	první odstavec článku	7/365, 2002	záměna μm za mm, správně „spirální tyčinka, která je sotva 3 μm dlouhá“
6/334, 2002	vysvětlivky k obr. 2	7/365, 2002	záměna vysvětlivek symbolů, správně neživé (abiotické) prostředí označeno rámečky s ostrými rohy a živé prostředí rámečky s rohy zaoblenými
7/415, 2002	text <i>Obrazovka dělá ženy tlustší</i>	9/484, 2002	chybně uvedeno, že ve filmu <i>V pravé poledne</i> hrál John Wayne, hlavní roli v tomto filmu ztvárnil Gary Cooper (vl. jm. Frank James Cooper)
7/368, 2002	článek L. Stárky	9/484, 2002	nepřesná definice hematokritu (dle Akademického slovníku cizích slov); správněji: hematokrit – relativní objem erytrocytů v krvi vyjádřený jako zlomek (procento) celkového objemu krve
8/432, 2002	text	9/484, 2002	chybné jméno texaského města Corpus Christy, správně Corpus Christi
8/477, 2002	aktualita <i>Rizika ženšenu</i>	9/484, 2002	chybně uvedeno, že ženšen je výtažek z rostliny <i>Ginseng radix</i> , správně z rostliny <i>Panax ginseng</i> (<i>Ginseng radix</i> je pouze kořen této rostliny)
5/270, 2002	data a souvislosti	–	u experimentálního objevu fullerenu (1985) chybné rozměry kolem 1 μm, správně kolem 1 nm
9/508, 2002	tabulka dole	–	chybně R. A. Wilson (1936) University of Cambridge, správně R. W. Wilson (1936) oddělení radiofyziky ve firmě Lucent Technologies
9/509, 2002	tabulka nahoře	–	prof. J. Humlíček uveden jak (chybně) v legendě „500–1000 citací“, tak (správně) v tabulce „1000–2000 citací“
9/509, 2000	tabulka nahoře	–	s chybným jménem i pracovištěm uveden M. Sob (PřF MU), správně M. Šob (ÚFM AV ČR)
9/509, 2002	tabulka nahoře	–	přehozeny nejcitovanější práce u G. Dordy a V. Holého; správně – G. Dorda 1301x, 161x, 40x; V. Holý 187x, 126x, 85x
10/566, 2002	druhý sloupec nahoře	–	chybně Západoafrický štít, správně Západoantarktický
10/575, 2002	obrázek nahoře	–	chybně část rodu <i>Ixodes</i> , správně část ústního ústrojí samičky klišěte (rod <i>Ixodes</i>)